

Regiodag ARK/NZK en Rivierengebied

Samenwerken van grenspaal tot strandpaal

Het pittoreske stadje Culemborg was op donderdag 2 oktober 2025 gastheer van de regiodag van de Slim WM-regio's ARK/NZK en Rivierengebied. Zo'n 80 geïnteresseerden kwamen bij elkaar in de lokale Gelderlandfabriek. Daar werden ze bijgepraat over de stand van zaken van Slim Watermanagement in hun regio's, gingen directeuren uit beide regio's met elkaar in gesprek en was er heel veel ruimte om te netwerken én kennis te delen. Tijdens twee workshoprondes, maar ook tijdens de gezellige lunch en afsluitende borrel.

Dagvoorzitter Vincent Struik (Waterschap Rivierenland, WSRL) licht tijdens de opening kort toe waarom Culemborg als locatie is gekozen. 'Sowieso is het een mooie stad. Maar het is ook een tactische keuze. Culemborg ligt op de grens van onze beide regio's, waarbij de Slim WM-regio Rivierengebied doorloopt tot aan de Duitse grens en ARK/NZK tot aan de Noordzee. Van grenspaal tot strandpaal dus. Een mooie plek om bij elkaar te komen.' Mede-dagvoorzitter Ciska Blom (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, HDSR) eindigt de opening met een kort dankwoord aan iedereen die bijdraagt aan de regiodag. 'Dat typeert de Slim WM-community. We willen elkaar en elkaars gebied beter leren kennen en dat gebeurt voor en door de mensen zelf.'

Stand van zaken

Daarna volgt een korte toelichting op de stand van zaken van beide regio's. Eerst vertelt Vincent over de Slim WM-regio Rivierengebied. 'Onze regio telt slechts één waterschap, Waterschap Rivierenland, maar wel drie Rijkswaterstaatregio's: Oost-Nederland (ON), Midden-Nederland (MN) en West-

Nederland Zuid (WNZ). De interactie met het hoofdwatersysteem is groot: we hebben bijna 60 uitwisselingspunten met de grote rivieren. We zijn niet de grootste regio, maar hebben wel te maken met allerlei regio-overstijgende belangen. De drie stuwen in de Rijn en de Bernardsluizen bij Tiel zorgen immers voor de verdeling van het zoete water in Nederland.' Daarna gaat Vincent kort in op een aantal belangrijke kenmerken van de regio. Zoals de heuvels in het oosten bij Groesbeek en de Alblasserwaard onder NAP in het westen, de Linge als

slagader van de Betuwe en de rivierdynamiek met lage en hoge waterstanden. Hij sluit af: 'Voor Rivierengebied is het belang van Slim WM groot. Goede afspraken, elkaar snel kunnen vinden en kennis en informatie met elkaar delen helpt enorm in een regio als de onze.'

Wout Veelenturf (Rijkswaterstaat) gaat vervolgens in op de Slim WM-regio ARK/NZK. Hij vertelt dat de regio zich uitstrekt van Wijk bij Duurstede tot de Noordzee. 'Onze regio telt vier waterschappen; er zijn meer dan 200 uitwisselingspunten. Niet alleen voor het doorspoelen van het Amsterdam-Rijnkanaal met zoetwater, maar ook voor afwatering door de waterschappen.' Wout vertelt ook dat

het streefpeil in de regio ligt op 40cm onder NAP. ‘We proberen het systeem op peil te houden tussen 30 en 55cm onder NAP. Dat is een A4’tje op z’n kant. Tegelijkertijd is er een open verbinding met de boezems van de Amstel, Gooi en Vecht. Dit alles maakt dat Slim WM heel belangrijk is, met name bij wateroverlast. Gelukkig weten we elkaar goed en snel vinden; de lijnen zijn heel kort. We begrijpen dankzij Slim WM ook goed hoe ons watersysteem in elkaar zit en waar ieders belangen zitten.’

In gesprek met directeuren Valéry Hunnik en Roel Bronda

Het volgende programmaonderdeel is een vraaggesprek met directeuren Valéry Hunnik (WSRL) en Roel Bronda (HDSR). Ze dragen Slim Watermanagement een warm hart toe. Maar hoe leeft het in hun organisatie? ‘Niet iedereen heeft bij ons te maken met Slim WM’, geeft Roel aan. ‘Maar de samenwerking binnen Slim WM spreekt binnen onze organisatie wel echt tot de verbeelding.’

Volgens Valéry geeft alleen al het feit dat er veel collega’s van Waterschap Rivierenland aanwezig zijn aan dat Slim WM belangrijk wordt gevonden. ‘Het gedachtegoed leeft. We zijn ons dankzij Slim WM veel meer bewust van hoe alles op elkaar ingrijpt, dat de waterverdeling in Oost-Nederland ook effect heeft op andere regio’s. Dat is meteen ook een uitdaging: we zijn een kleine regio, maar hebben veel af te stemmen met onze burens in andere regio’s. Een gezamenlijke regiodag helpt daarbij.’

Roel heeft in die zin nog wel een tip voor Valéry. ‘Zorg dat je je samenwerkingspartners dicht bij je houdt. Ook voor onze regio is dat van groot belang. Met vier waterschappen is het continu zoeken naar het gezamenlijke belang.’ Valéry is het daarmee eens. ‘Daar ben ik zelf ook heel erg van, van het zoeken naar gezamenlijke

belangen. Waar vinden we elkaar? Niet alleen als waterschappen onderling, maar ook met Rijkswaterstaat als beheerder van het hoofdwatersysteem. Een mooie uitdaging.’

Een andere vraag gaat over het stoppen van het landelijke programma Slim WM na 2027. Hoe kijken beide directeuren hiernaar? ‘In het LDO is dit uiteraard onderwerp van gesprek’, vertelt Valéry. ‘Zaken die meerdere Slim WM-regio’s raken en samenhang hebben, borgen we landelijk. Denk aan de redeneerlijnen en de Informatievoorziening Slim WM (IV Slim WM). De kracht van Slim WM zit vooral in de regio’s. Ook daar moeten zaken landen in de reguliere werkwijze, zoals kennisuitwisseling en kennisdeling.’ Roel is het daarmee eens. ‘Slim WM is inmiddels volwassen geworden. Het kan ook voortbestaan zonder de paraplu van een programma. Wel is en blijft het enorm belangrijk om het verhaal van Slim WM te blijven vertellen. Mijn oproep aan jullie: draag de meerwaarde van Slim Watermanagement actief uit.’

Als afsluiting van het plenaire programma volgt er een quiz met meerkeuzevragen om de Slim WM-kennis van de aanwezigen te testen. Het is een ware afvalrace: geef je een fout antwoord, dan moet je gaan zitten. Uiteindelijk blijft er één iemand staan: Luuk Knook van HDSR. Hij krijgt een unieke prijs mee naar huis, ontworpen door gastheer Vincent Struik.

Twee rondes, acht workshops

Na een welverdiende koffiepauze, waarbij de deelnemers geanimeerd met elkaar in gesprek gaan, is het tijd voor de eerste workshopronde. Deze bestaat uit vier workshops. Na de lunch is er een tweede ronde met opnieuw vier workshops. Hieronder volgt per workshop een kort verslag.

Gluren bij de burens: nieuwe informatieschermen voor regionale waterbeheerders

Deze workshop is een interessante coproductie van het Waterschapshuis, Rijkswaterstaat en Waterschap Rivierenland. Vincent Struik (WSRL) steekt van wal met een presentatie over de informatiebehoefte van waterbeheerders. Moet ik water aanvoeren of juist afvoeren? Wordt het 30 graden of gaat het langdurig regenen? Wat doet mijn collega-waterbeheerder en hoe stemmen we met elkaar af? Daarna neemt Kees van Son (product owner Rijkswaterstaat) het stokje over. Hij vertelt over de ontwikkeling van de Informatievoorziening Slim WM (IV Slim WM). Samen met Marjan Jongsma (product owner waterschappen, het Waterschapshuis) laat Kees de eerste resultaten van het project IV Slim WM zien. Met behulp van bestaande software is een vervanging van de Slim WM pilotschermen gebouwd die door de waterbeheerders is te beheren. De waterbeheerder van de toekomst heeft een beheergrensoverstijgende informatiebehoefte en wordt daarin ondersteund door de informatieschermen van IV Slim WM.

Van crisis naar controle: Slim WM na de 'waterbom'

De waterbom is gevallen, de crisis heeft plaats gevonden, het watersysteem zit propvol. Wat doen we nu? Hoe kunnen we zo snel mogelijk terug naar normaal beheer? En hoe kan Slim WM daarbij helpen? Dat is de insteek van deze workshop. De deelnemers brengen samen in kaart waar ze tegenaan lopen. De kans is bijvoorbeeld groot dat waterbeheerders veel druk voelen van media en belangengroepen om te gaan handelen. Maar hoe doe je dan het goede? Het beeld op de situatie buiten is waarschijnlijk grotendeels weggefallen, bijvoorbeeld omdat peilopnemers buiten het meetbereik zitten. Het is dan zaak om de informatiestroom richting beslissers op gang te krijgen. Hiervoor is vooral ook capaciteit nodig. Om bijvoorbeeld buiten te checken wat nog werkt of om storingen te verhelpen die ontstaan zijn doordat bijvoorbeeld takken en drijfafval in het systeem vastzitten. Gelukkig zijn er ook veel zaken die nu al voorbereid kunnen worden en waar de Slim WM-aanpak bij helpt. Tijdens de workshop komen de volgende ideeën naar boven:

- Zorg voor een duidelijke boodschap (communicatie) en een bemalingsplan. Gebruik de kennis van de Slim WM-community om zo'n plan te maken.

- Denk bij een plan voor noodbemaling ook aan wat je wel en niet wil dat agrariërs/loonwerkers zelf gaan doen. Zorg dat je dit ook duidelijk kunt communiceren.
- Zorg voor een prioritering in welke gebieden eerst mogen afvoeren. Begin met de grote gemalen, maar denk ook aan het beperken van maatschappelijke ontwrichting. Genoemde prioriteiten zijn de stabiliteit van de keringen en het stedelijk gebied. Natuur en agrarisch gebruik (zeker grasland) krijgen lage prioriteit.
- Weet van elkaar wat er aan noodmaterieel beschikbaar is en bespreek als waterbeheerders onderling bij welke situaties dit materieel over beheergrenzen heen wordt ingezet.

Handelingsperspectief bij droogte vroeg in het jaar

Jan van Bakel (De Bakelse Stroom) geeft een presentatie over de rol van waterschappen bij het omgaan met droogte in het vroege voorjaar. Hij gaat in op het verschil tussen structureel vernatten en tijdelijk water vasthouden via actief stuwbeheer, en hoe dit afhangt van het bodemtype (klei, zand, veen). Ook benadrukt hij het belang van het zogeheten voorjaarsmoment: het kantelpunt waarop het neerslagoverschot omslaat in een tekort, en hoe dit moment door klimaatverandering steeds vroeger plaatsvindt. Daarnaast laat hij zien hoe hydrologische processen, systeemkennis en modelgebruik cruciaal zijn om water vast te houden zonder overlast te veroorzaken. Na de presentatie gaan de deelnemers met elkaar in gesprek over hoe zij in de praktijk omgaan met droogteperiodes in het voorjaar. Er wordt kennis gedeeld over stuwbeheer, grondwaterstanden en de invloed van bodemtypes op waterbeheer. Samen verkennen ze welke handelingsperspectieven het waterschap heeft, waarbij ook praktijkervaringen en lokale inzichten een belangrijke rol spelen. Een typische Slim WM-workshop met voldoende ruimte om expertise uit te wisselen en gezamenlijk te reflecteren op hoe we als organisaties beter kunnen anticiperen op veranderende weersomstandigheden en waterbehoeften.

Serious game 'Wateroverlast ARK/NZK'

Het KNMI voorspelt de komende 24 uur hevige regenbuien. Het waterpeil stijgt. Wat zou jij doen als waterbeheerder in de Slim WM-regio ARK/NZK? De serious game 'Wateroverlast ARK/NZK' laat in spelvorm ervaren hoe het is om als waterbeheerder tijdens veel regen en hoogwater in dat watersysteem het peil te beheren. Onder begeleiding van Janneke Klein (Waternet) in ronde 1 en Irene van der Veer (RWS WNN) in ronde 2 krijgen de vijf deelnemers elk de rol van een van de vijf waterbeheerders in dit systeem toebedeeld. Samen staan ze aan de lat om de wateroverlast zoveel mogelijk te beperken. Ze krijgen inzicht in de impact van hun beslissingen en in welke belangen er spelen. Denk aan de scheepvaart, de glastuinbouw of de gevolgen voor Amsterdam. De dynamiek aan tafel is mooi. Terwijl er heel veel schade dreigt voor Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) zegt een van de andere waterbeheerders: 'Je zit er nog relaxed bij, AVG'. Als in Hoogheemraadschap van Rijnland boze glastuinders zich roeren, springt Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier bij door extra te

spuien met gemaal De Helsdeur in Den Helder. 'Ik heb alles gedaan om jullie te helpen, Rijnland.' Mooi samenspel, mooie reacties, veel dilemma's, veel inzicht.

Slim WM en KZH: van inzichten naar praktijk

Francien van Luijn (Rijkswaterstaat) gaat tijdens deze workshop in op de belangrijkste inzichten uit het Kennisprogramma Klimaatbestendige Zoetwatervoorziening Hoofdwatersysteem (KZH). Nederland krijgt vaker te maken met zoetwatertekorten door afnemende aanvoer, toenemende verzilting en stijgende watervraag. Een groot aantal maatregelen om hiermee om te gaan, is in dit kennisprogramma onderzocht. Denk aan flexibilisering van stuwbeheer, het vergroten van buffers en het slimmer verdelen van water. Na de presentatie van Francien gaan de deelnemers in twee groepen uit elkaar om mee te denken over mogelijke randvoorwaarden, condities en mogelijkheden, en aanpassingen aan de hand van twee praktijkvoorbeelden. Daarbij gaan ze in op kansen en risico's voor het regionale waterbeheer en denken ze mee over praktische toepassingen van Slim Watermanagement. De workshop biedt volop ruimte om gebiedskennis te delen en samen te zoeken naar concrete handelingsperspectieven voor toekomstbestendig waterbeheer.

Slim WM na 2027

Na 2027 stopt het landelijke programma Slim WM, maar Slim WM zelf natuurlijk niet. De regio ARK/NZK wil Slim WM graag voortzetten. Maar hoe? Wat gaan we na 2027 doen? Waar is behoefte aan? Of zoals workshopbegeleider Erwin de Groot (Hoogheemraadschap van Rijnland) zegt: 'Is er leven na Slim WM? Wij denken van wel, maar we willen het graag concreet maken.' Na een korte presentatie mogen de deelnemers hun ideeën op geeltjes schrijven. Er wordt druk geschreven, gepeinsd en van gedachten gewisseld. Daarna is het tijd om de ideeën met elkaar te delen. Die variëren van 'Maak een netwerkkarta Slim Watermanagement met duidelijke rollen en verantwoordelijkheden' en 'Zorg voor centrale regie op landelijke producten' tot 'Maak kennis en informatie over grondwater volwaardig onderdeel van Slim WM' en 'Willen we de regiodagen behouden, en hoe dan?' Kirsten van Dijk, omgevingsmanager bij het landelijke programma Slim WM, eindigt de workshop met een oproep: 'Het landelijk programma denkt ook na over borgen. Er ligt nu een houtskoolschets, waarvan de input komt uit een rondgang langs het LDO Slim WM. Bespreek de houtskoolschets en wat jullie graag willen behouden (kennisdelen, de regiodagen) met jullie directeurs en zorg dat dit in het LDO in december 2025 wordt ingebracht. Dan kan daar het goede gesprek worden gevoerd over wat we wel of niet willen borgen.'

BOS-ontwikkeling: van praktijk tot sturing

Drie bevlogen waterschappers – Wietse Wierks (HDSR), Peter Kramer (WSRL) en Jan Willem van Kempen (Hoogheemraadschap van Rijnland) – geven elk een korte presentatie over de ontwikkeling van het beslissingsondersteunend systeem (BOS) bij hun waterschap. Ze vertellen dat de systemen in het beginstadium lange rekentijden hadden, waardoor ze minder bruikbaar waren voor de praktijk. In de loop der jaren is er veel geleerd van de opgedane ervaringen, waardoor er inmiddels gesproken kan worden van de 'tweede generatie BOS'sen'. De meeste systemen draaien nu 24 uur per dag mee met het operationele waterbeheer. Tegenwoordig is er ook meer rekenkracht, waardoor er meer

onzekerheden meegenomen kunnen worden in de berekeningen. Ook Slim Malen krijgt steeds meer aandacht. Na de interessante presentaties gaan de deelnemers in groepjes uiteen om na te gaan hoe ver de aanwezige waterschappen zijn met een BOS-systeem. Maar ook om na te denken over de rol van AI bij een BOS. Laat je een BOS ook besluiten nemen of blijft het voorlopig nog liever bij adviezen? Kan een BOS ook gebruikt worden als Early Warning System? Een boeiende workshop met interessante discussies!

Kennis delen is hard werken

De plenaire afsluiting vindt plaats onder het genot van een hapje en een drankje. De organisatie – Vincent Struik, Ciska Blom en Lies Lelij (Waterschap Rivierenland) – kijkt terug op een geslaagde dag

waar met veel enthousiasme kennis is gedeeld en hard is gewerkt. Ze danken alle aanwezigen en iedereen die een workshop heeft georganiseerd. Ook wordt er kort stilgestaan bij drie Slim WM'ers voor wie dit hun laatste regiodag is, omdat ze met pensioen gaan: Hans van Twuiver (Rijkswaterstaat WVL, liaison Slim WM-regio ARK/NZK), Paul Kok (Rijkswaterstaat MN, Slim WM-regio ARK/NZK) en Pieter Filius (Waterschap Vechtstromen, Slim WM-regio ZON). De kennis van de heren zal gemist

worden, maar voor hen is het na hun pensionering tijd voor andere kennis. Ze krijgen daarom een inspiratieboekje, waarmee ze hun tuin of balkon kunnen omtoveren tot een waar vogelparadijs.

Tot slot volgt een gewichtige traditie van de Slim WM-regio ARK/NZK. Elke regiodag verwisselt hun wisseltrofee – een flinke stapel boeken – van eigenaar. De vorige winnaar, Erwin de Groot (Hoogheemraadschap van Rijnland) overhandigt de stapel boeken aan Irene van der Veer (Rijkswaterstaat WNN). Zij vervult een sterke rol in het peil-zout-overleg van het ARK/NZK en is een waardevolle jonge aanwas voor de regio. Daarna start de borrel met hapjes écht. Een grote groep blijft hangen en is aan de statafels druk met elkaar in gesprek. En er wordt nog steeds kennis uitgewisseld.

Wat vonden de deelnemers van de regiodag?

- 'In zo'n verknoopte regio als Rivierengebied blijkt maar weer hoe essentieel samenwerken is.'
- 'Ik heb vandaag veel geleerd van de burens (Slim WM-regio Rivierengebied) van mijn burens (Slim WM-regio ARK/NZK).'
- Het is leuk om een inkijk te krijgen in hoe het waterbeheer in een ander gebied gaat en georganiseerd is. Je denkt toch vaak dat het bij anderen ongeveer hetzelfde gaat als bij jou. Een dag als deze maakt je bewust dat dit echt niet zo is en je veel van elkaar kan leren. Tijdens je gewone werk ben je je daar minder bewust van.'
- 'Ik heb veel nieuwe mensen ontmoet en gesproken, inspiratie opgedaan en kennis.'
- 'Het programma Slim WM eindigt, maar de Slim WM-regio ARK/NZK eindigt nooit!'
- 'Het was echt een dag van samendoen.'